

Jørgen Frost og Lis Pøhler

SPROGLEGE- KATALOGET

SPROGLEGE MED FOKUS PÅ:

- At lytte opmærksomt
- Remser og rim
- Sætninger og ord
- Rytme og stavelser
- Forlyd
- Enkeltlyd
- Tage lyd væk – nyt ord

Pøhler
▲

Sproglegekataloget

Jørgen Frost og Lis Pøhler

© 2025, Forlaget Pøhler

Illustrationer: Rikke Jensen, Grafisk Design

Forlagsredaktion: Lis Pøhler

Omslag og grafisk tilrettelæggelse: Rikke Jensen, Grafisk Design

Bogen er sat med: Minion Pro og Trade Gothic Next

Mekanisk, fotografisk, elektronisk eller anden gengivelse af Sproglegekataloget eller dele heraf er kun tilladt efter Copydans regler, se www.tekstognode.dk/undervisning.

Alle henvendelser om forlagets udgivelser kan rettes til:

Forlaget Pøhler

Lerager 11, 2605 Brøndby, Danmark

kontakt@poehler.dk

www.poehler.dk

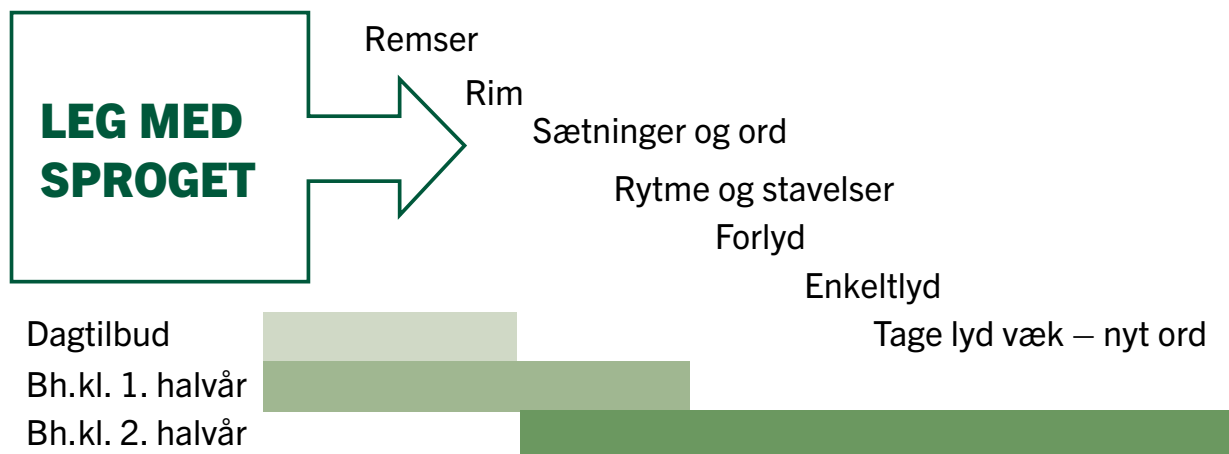
T: +45 3133 9699

ISBN: 978-87-94515-54-2

1. udgave

Sproglege med fokus på:

At lytte opmærksomt

Oversigt over brugen af sproglege.

INDHOLD

BØRNENE SKAL LEGE SIG IND I SPROGET 5

TEMA 1 – AT LYTTE OPMÆRKSOMT 7

Kort introduktion til temaet.....	7
Høj som et hus.....	8
Ud på eventyr	9
Simon siger	10
Hjørneleg	11
Banke, banke bøf.....	12
Hvilken lyd var det?.....	13
Opmærksom lytning.....	14
Gæt, hvad læreren tænker på.....	15
Lyttebog	16
Menneskememory	17

TEMA 2 – REMSER OG RIM..... 18

Kort introduktion til temaet.....	18
Eksempler på remser og rim	18
Nede i fru Hansens kælder	18
Ohn dohn dehn.....	18
Det regner! – sa' Per Degner	19
Ekkoremse	20
Katten og kællingen	21
Klappemaskinen	22
Hvem stjål kagen i går?	23
Sid ned.....	24

Rimstafet.....	25
Stikbold med remser	26
Rimekonkurrence.....	27

TEMA 3 – SÆTNINGER OG ORD 28

Kort introduktion til temaet.....	28
Sætningstræning med billeder.....	29
Historieleg	30
Fortæl én historie sammen.....	31
Sætningsø	32
Levende samlesætning.....	33
Sætningspuslespil	34
Byg videre på min sætning.....	35

TEMA 4 – RYTME OG STAVELSER..... 36

Kort introduktion til temaet.....	36
Klap dit navn.....	37
Klap ordet.....	38
Stavelsestog	39
Stavelsesstafet.....	40
Vendespil med børn	41
Stavelsesjagt.....	42
Stavelsesmaskinen.....	43
Stavelseskrig.....	44
Stavelsesstratego	45

TEMA 5 – FORLYD 46

Kort introduktion til temaet.....	46
Skibet er ladet med	47
Find lyden	48
Hvem har samme lyd?	49
Lydbanko	50
Bomleg.....	51
Fangeleg.....	52
Rejse til Afrika.....	53
Hvilket billede passer ikke ind?.....	54

TEMA 6 – ENKELTLYD 55

Kort introduktion til temaet.....	55
Mundkort	56
Lydmaskinen	57
Hør og peg	58
Hviskelyd	59
Lydkæder.....	60
Lydsortering.....	61

TEMA 7 – TAG LYD VÆK – NYT ORD .. 62

Kort introduktion til temaet.....	62
Tryllelyde.....	63
Gæt det nye ord	64

TAK OG VIDEREUDVIKLING 65

BØRNENE SKAL LEGE SIG IND I SPROGET

Sproget er børns vigtigste værktøj til at forstå verden og finde sig selv i den. Når børn leger med ord, rytme og lyd, udvikler de ikke bare deres sprog – de udvikler også modet til at udtrykke sig, lytte til andre og tænke i nye baner.

Dette katalog rummer en række enkle og sjove sproglege, som kan bruges i hverdagen med børn på 5-7 år. Legene kan stå alene eller indgå som små sproglige åndehuller i en travl skoledag. De fleste lege kræver ingen særlige materialer – kun tid, nærvær og lyst til at lege med sproget.

Kataloget er et supplement til bogen: *Bogstaveligt talt* – en god skolestart, hvor du finder den faglige baggrund og de pædagogiske tanker bag arbejdet med sproglig opmærksomhed. Bogen er skrevet af Jørgen Frost og Lis Pøhler og udgivet på Forlaget Pøhler i 2024. Du kan læse om bogen her: <https://poehler.dk/bogstaveligt-talt-en-god-skolestart/>

Kataloget er udarbejdet efter opfordring fra og i samarbejde med lærere, der har deltaget i *Bogstaveligt talt*-kurser rundt omkring i landet – og som ønskede et praktisk og samlet overblik over sproglege, der kan bruges direkte i undervisningen – stærkt inspireret af *Sproglege – til styrkelse af sproglig bevidsthed*, som udkom på Dansk psykologisk Forlag i 1996, Bogen er skrevet af Jørgen Frost og Annette Lønnegaard.

Kataloget vil løbende blive opdateret, efterhånden som nye lege og ideer udvikles i praksis. Lærere og pædagoger er meget velkomne til at indsende egne forslag til sproglege, så vi sammen kan fortsætte med at udvikle og dele erfaringer.

Legene følger en naturlig progression – fra lytning og rytme over rim og sætninger til lyde og bogstaver – og understøtter arbejdet med børns begyndende læse- og skriveudvikling. Hver leg beskrives kort og enkelt, så den kan bruges direkte i hverdagen, både i klassen og i mindre grupper.

Ikonerne på siden markerer legetype:

Bevægelsesleg

Lytte- og taleleg

Rytme/remse

Lyd/bogstavleg

Tænke-/kombinationsleg

Hvis du gerne vil have kataloget i hånden og ikke kun på skærm, kan du downloade hæftet i sin helhed og printe det som hæfte. Vi håber, at Sproglegekataloget vil inspirere dig til at skabe små sproglige øjeblikke i hverdagen, hvor børnene lytter, griner, gætter, bevæger sig – og opdager, hvor meget man kan med sproget.

Jørgen Frost og Lis Pøhler, november 2025

TEMA 1 – AT LYTTE OPMÆRKSOMT

Kort introduktion til temaet

At lytte opmærksomt er nøglen til alt sprogarbejde. Gennem leg lærer børnene at bruge ørerne aktivt, skelne mellem lyde, forstå instruktioner og reagere på det, de hører. Legene her træner både koncentration, hukommelse og sproglig forståelse – på en kropslig og sjov måde.

Høj som et hus

Kort om legen

En voksen giver en instruks med tilhørende fagter, og børnene gør, som der bliver sagt.

Fx: Høj som et hus, bred som en vej, smal som en streg, lille som en mus eller flad som en pandekage.

Variation

Man kan også lave en variant, hvor man "dør", hvis man ikke gør, som der bliver sagt. Når man er død, så løber man ud til "en lufter", vasker hænder, eller hvad der nu er det næste på programmet.

Tempoet kan variere.

Forberedelse

Man skal kende fagterne:

- Højt som et hus: Hænderne samlet over hovedet
- Bred som en vej: Benene samlet og hænderne ud til siden.
- Smal som en streg: Ben samlet og hænderne ned langs siden.
- Lille som en mus: Krøl dig sammen som en mus på gulvet
- Flad som en pandekage: ned at ligge på maven

Materialer

Ingen

Rummet

Klasselokalet eller et rum med lidt gulvplads

Ud på eventyr

Kort om legen

Læreren fortæller en kort historie. Hver gang et bestemt ord nævnes (fx skov), skal børnene lave en bevægelse, som passer til. Det kunne fx være at vifte med armene som træer.

Forberedelse

Vælg 3-4 ord i historien, der får hver sin bevægelse.

Materialer

Ingen

Rummet

Klasselokalet

Simon siger

Kort om legen

Alle børn står op, og læreren siger, fx: "Simon siger – hop på ét ben!"

Børnene gør kun bevægelsen, hvis læreren begynder med "Simon siger". Hvis læreren giver en instruks uden at sige "Simon siger" først, og man så alligevel gør det, er man ude af legen. Den, der står tilbage vinder.

Forberedelse

Ingen

Materialer

Ingen

Rummet

Et lokale med gulvplads

Hjørneleg

Kort om legen

Man skal bruge et rum med 4 hjørner. Der skal vælges et barn, som står oppe ved tavlen med ryggen til de andre med lukkede øjne eller bind for øjnene. Barnet må ikke kunne se de andre børn eller hjørnerne. Resten af børnene fordeler sig i de 4 hjørner.

Når alle er i et hjørne, skal det udvalgte barn vælge et tal fra 1-4. De børn, som står i det hjørne, barnet nævner "dør".

De "døde" skal sætte sig tilbage på deres plads, de andre børn må skifte hjørne. Sådan bliver man ved til, der kun er et barn tilbage.

Forberedelse

Ingen

Materialer

Ingen

Rummet

Klasselokalet eller idrætshal

Banke, banke bøf

Kort om legen

Børnene står i en cirkel, hvor en "er den", og går rundt om klassen, imens han/hun forsigtigt banker på de andre børn og siger *banke, banke, banke*. På et tidspunkt skal barnet sige "bøf", og der løbes om kap mellem "bøffen", og den, der er den. Den, der kommer først tilbage til pladsen må stille sig i cirklen, og den anden skal "være den".

Forberedelse

Ingen

Materialer

Ingen

Rummet

Udenfor, fordi legen kræver plads til den store cirkel, og der skal løbes rundt.

Hvilken lyd var det?

Kort om legen

Børnene sætter sig i en rundkreds. På skift skal et barn lave en lyd, mens de andre har lukkede øjne. De skal lytte opmærksomt for at kunne gengive lyden. Den, der gætter korrekt, laver derefter en ny lyd. Man kan evt. bruge instrumenter og gøre dette i musiktimen.

Eksempler:

Klappe hænderne, knipse, trampe, puste, rasle

Når de er blevet gode til det, kan du gøre det sværere ved at lave to lyde efter hinanden og gengive dem i den rigtige rækkefølge.

Forberedelse

Ingen

Materialer

Kan gennemføres uden materialer. Du kan også medbringe ting, som kan give lyde.

Rummet

Klasselokalet

Opmærksom lytning

Kort om legen

Børnene skal stå op og lave en bevægelse, hver gang de hører et bestemt ord fra det, læreren læser op. Fx skal de trampe, hver gang de hører ordet *skal*.

Legen kan gøres sværere ved, at der skal lyttes efter to ord (fx *skal* og *han*). De skal stadig trampe, når de hører ordet *skal*, men nu skal de også klappe, når de hører ordet *han*.

Forberedelse

Find en kort tekst, hvor to eller flere ord indgår mange gange.

Materialer

Ingen

Rummet

Klassen

Gæt, hvad læreren tænker på

Kort om legen

Læreren tænker på et ord og giver små ledetråde.

Børnene stiller spørgsmål for at finde frem til ordet.

Læreren må kun svare ja eller nej.

Forberedelse

Ingen

Materialer

Ingen

Rummet

Klasselokalet

Lyttebog

Kort om legen

Videoen afspilles, og børnene skal gætte lyde. Afspilles og gennemføres med hele klassen.

Forløbet (i videoen) afsluttes med, at børnene laver hver en lyttebog, hvor der skal skrives. Videoen kan evt. stoppes, inden den er helt færdig.

Forberedelse

Se videoen <https://www.youtube.com/watch?v=ewkgA4QS-js>

Den tager 8 minutter.

Materialer

Papir og blyant

Rummet

Legen kan laves alle steder fx på skolen, legepladsen, klassen m.m.

Menneskememory

Kort om legen

To hold (eller to børn) skal spille vendespil. De to hold får tildelt hver sit hjørne i klassen, hvor de kan samle deres "brikker". De øvrige børn er brikkerne, som hører sammen to og to. De har trukket brikkerne tilfældigt fra en bunke med billedkort.

"Brikkerne" står i rundkreds, så alle kan se alle. Børnene holder deres brik, så billedet holdes ind til maven. De to hold skiftes til at "vende brikker". Når holdene vender to ens brikker, går "brikkerne" hen til det sted, som hører til holdet.

Når alle brikker er vendt, er legen slut.

Forberedelse

Billedkort fra vendespil, svarende til antallet af børn, som skal være brikker.

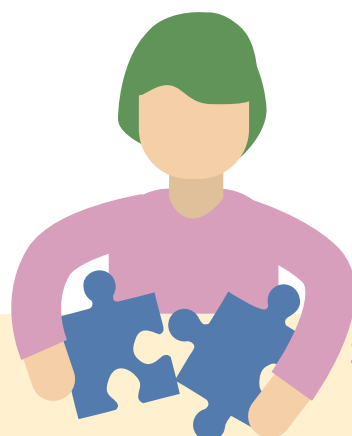
Legen kan senere gentages med orddele, stavelser, rim, bogstavlyde m.m.

Materialer

Vendespil

Rummet

Klasselokalet

TEMA 2 – REMSER OG RIM

Kort introduktion til temaet

Remser og rim hjælper børnene med at høre sprogets rytme og klang. Når de leger med rim, øver de sig i at lytte efter lyde og mønstre i ord, og de opdager, hvordan ord kan ligne hinanden og alligevel betyde noget forskelligt.

Remserne skaber glæde, rytme og tryghed – og gør det lettere for børnene at huske nye ord.

Eksempler på remser og rim

Nede i fru Hansens kælder

Nede i fru Hansens kælder
kan man købe frikadeller.
Når man køber margarine,
må man ikke stå og grine.
Når man køber æg,
må man ikke lave skæg.

Ohn dohn dehn

Ohn dohn dehn
Mammer futter fehn
Futter fehn
Mammer dehn
Ohn dohn dehn
Ohn dohn dehn
Mammer futter fehn
Futter fehn
Mammer dehn
Ohn dohn dehn

Det regner! – sa' Per Degner

Det regner! – sa' Per Degner.

Kryb i skjul! – sa' Per Jul.

Nej! Jeg vil ikke! – sa' Per Nellike.

Du skal gå! – sa' Per Grå.

Hvorhen? – sa' Per Jen.

Til Lars Trone! – sa' Per Rone.

Hvad skal jeg der? – sa' Per Lær.

Hente løg! – sa' Per Gøg.

Hvor mange? – sa' Per Lange.

Tre, fire! – sa' Per Lire.

Ikke fler! – sa' Per Mer.

Det er nok! – sa' Per Kok.

Se også: <https://tungumalatorg.is/danska/files/2010/08/flere-rim-og-remser.pdf>

Brug også gerne de remser og rim du kender og er fortrolig med.

Ekkoremse

Kort om legen

Rim uden mening er en del af sproglege. Rimene skal derfor ikke forstås, men høres og gentages. Læreren siger en remse eller et vers i korte bidder, og børnene gentager som et ekko.

Forberedelse

Lær remsen

Ej-sikke-lej-sikke lon-don-ton

Ki-li-mil-li-maks-i

Kux-i-kax-i-es-rom-pyt

Det er omkvæd fra sangen:

Krisjan, han ku' altid huske alting

Tekst: Sv. Møller Kristensen

Melodi: Bernhard Christiansen

Lystige viser for børn, 1, Politikens Forlag

(Selve sangen er ikke egnet til brug i skolen i dag)

Materialer

Ingen

Rummet

Klasselokalet

Katten og kællingen

Kort om legen

Lær børnene remse og bevægelse:

Katten og kællingen sloges om vællingen.
(Børst støv af hænderne)

Av! skreg kællingen,
(Lad som om, du brænder hænderne på en varm plade)

Jeg brændte mig på vællingen!
(Peg på din ene pegefinger med den anden pegefinger)

Miav! sagde katten,
(Lav katteklør, der kradser)

Så ku' du ha' ladt mig ha' den!
(Lav bevægelse med den ene arm, fx som "kineserkatten")

Variation

- Lav den med høj lyd
- Lav den med lave stemmer
- Dreng- / pigehold

Forberedelse

Øv dig i rim og bevægelse

Materialer

Ingen

Rummet

Klasselokalet

Klappemaskinen

Kort om legen

Alle sidder på gulvet i rundkreds.

Start med remsen, som gentages nogle gange, fx Av goddag, må jeg lån' din saw...

Herefter vælges tre bevægelser/klap; fx klap på lårene, klap i hænderne, to tommelfingre i vejret. Den øves også et par gange.

Herefter sættes det sammen, så rytme og bevægelser sættes sammen.

Variation

- Lad børnene vælge remse
- Lad børn vælge bevægelser
- Tag et instrument med, som kan erstatte klap
- Lad børnene stå op og inddrag tramp eller hop i bevægelserne

Forberedelse

Lær nogle remser udenad

Materialer

Ingen

Rummet

Der skal være god plads.

Hvem stjal kagen i går?

Kort om legen

Klap på lårene én gang, klap i hænderne én gang og fasthold rytmen under hele legen.

Alle: Hvem stjal kagen fra skabet i går?

Alle: [Navn] stjal kagen i går!

[Navn]: Mig?!

Alle: Ja, dig!

[Navn]: Nej, ikke mig!

Alle: Hvem så?

[Navn]: Det var [nyt navn]!

(Legen fortsætter ...)

- Hold rytmen, så alle kan følge med.
- Brug børnenes navne, så alle bliver nævnt.
- Lad børnene selv finde på sjove svar, fx:
 - "Det var hunden!"
 - "Jeg sov!"
 - "Jeg troede, det var min!"

Forberedelse

Ha' styr på remsen!

Materialer

Ingen

Rummet

Rundkreds

Sid ned

Kort om legen

Alle børnene står op.

Læreren siger 2 ord: måske rimer de, måske ikke.

Hvis de 2 ord rimer, skal alle børnene sætte sig ned, hvis de ikke rimer, skal børnene blive stående op.

Forberedelse

Du skal have en masse rimpar og ikke rimpar nedskrevet, så du ikke skal finde på dem, mens I leger.

Du kan gøre legen sværere ved at vælge ord, der ikke rimer, men som semantisk hører sammen fx bord/stol, kniv/gaffel, sko/strømpe.

Materialer

Ingen

Rummet

Klasselokalet

Rimstafet

Kort om legen

Børnene bliver delt i makkerpar. De får et kort med en tegning fx af et hus. De skal nu på jagt efter kortets rimmakker, som er gemt et sted (i klasselokalet, skolegården osv.)

Når børnene har fundet rimmakkeren, skal de lade den blive på gemmestedet og vende tilbage til den voksne og fortælle, hvilket ord de har fundet, der rimer på deres korts ord.

Når rimparret er godkendt, får de udleveret et nyt kort, og de skal herefter på jagt igen.

Forberedelse

Mange kort med billeder, der rimer to og to. Halvdelen af kortene skal gemmes forskellige steder, inden legen kan starte.

Materialer

Kort med billeder, der parvis rimer.

Rummet

Klasselokale eller skolegård

Stikbold med remser

Kort om legen

Legen er egentlig den klassiske stikbold, men her kan man kun blive befriet ved at sige et rim eller en remse. Legen kan også leges som tagfat.

Forberedelse

Man skal bruge en bold, hvis man vælger stikbold-udgaven.

Materialer

Bold

Rummet

Gymnastiksal eller udendørs

Rimekonkurrence

Kort om legen

Børnene står i to rækker. Læreren siger et ord, som de skal finde et rimord til. Den, som finder et ord, må gå ud (få fri eller gå ud og vaske hænder).

Forberedelse

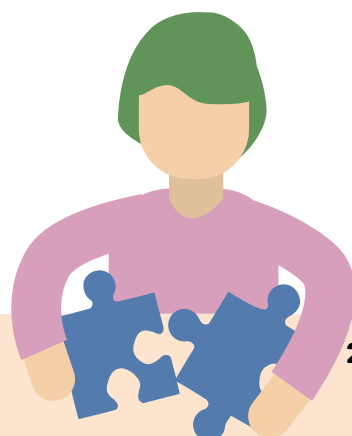
Lister med rimpar

Materialer

Ingen

Rummet

Klasselokalet

TEMA 3 – SÆTNINGER OG ORD

Kort introduktion til temaet

At arbejde med sætninger og ord hjælper børnene med at opdage, hvordan sproget bygges op.

De lærer, at ord kan sættes sammen på mange måder, og at rækkefølgen af ord ændrer sætningens betydning.

Legene her styrker børnenes forståelse af struktur, sammenhæng og ordforråd – på en legende måde, der giver sproglig bevidsthed.

Sætningstræning med billeder

Kort om legen

Børnene trækker et billede og skal finde på en sætning, hvor det, der er på billedet, indgår.

Fx: billede af et æble → "Jeg spiser et rødt æble."

Forberedelse

Lav billedkort

Materialer

Billedkort

Rummet

Klasselokalet

Historieleg

Kort om legen

Børnene får tre billedkort og skal fortælle en historie, der kæder de tre kort sammen.

Forberedelse

Vælg billeder med tydeligt indhold.

Materialer

Billedkort

Rummet

Klasselokalet eller grupperum

Fortæl én historie sammen

Kort om legen

Klassen laver en fælles fortælling.

Læreren starter, og hvert barn tilføjer én sætning.

Læreren kan evt. skrive historien ned undervejs.

Forberedelse

Ingen

Materialer

Evt. tavle eller papir

Rummet

Klasselokalet

Sætningsø

Kort om legen

Alle børn sidder i en rundkreds.

Den voksne lægger en snor i en cirkel og fortæller, at det her er en sætningsø, og på den bor der forskellige små historier.

Et barn får lov til at fortælle en lille kort historie (en sætning). Herefter skal resten af klassen hjælpe med at tælle, hvor mange ord der er i den lille historie og lægge sten/mælkelåg/klodser for hvert ord, der "bor" på øen.

Forberedelse

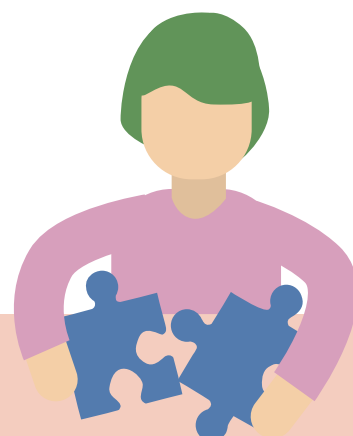
Find 8-10 billedkort.

Materialer

Billedkort

Rummet

Fællesrum eller klasselokale

Levende samlesætning

Kort om legen

En sætning fra dagens tekst skrives på ordkort, fx *Han ser en hest*.

Fire børn trækker hver et ordkort. Et femte barn skal lave en meningsfuld sætning ved at bytte om på de fire børn.

Eksempel:

Anton tager ordkortet *hest*.

Helle tager ordkortet *en*.

Julie tager ordkortet *Han*.

Karen tager ordkortet *ser*.

Børnene skal derfor stilles i denne rækkefølge:

Julie – Karen – Helle – Anton

Forberedelse

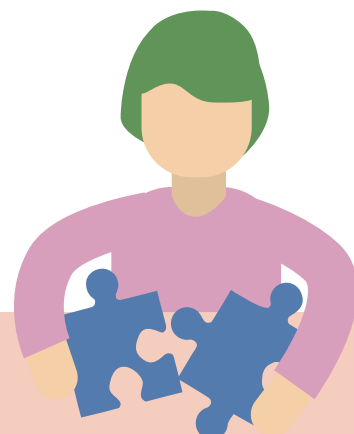
Find på gode sætninger + forklar reglerne.

Materialer

Ord- eller billedkort

Rummet

Klasselokalet

Sætningspuslespil

Kort om legen

Læreren klipper sætninger op i ord på små kort.

Børnene skal samle dem i den rigtige rækkefølge.

Forberedelse

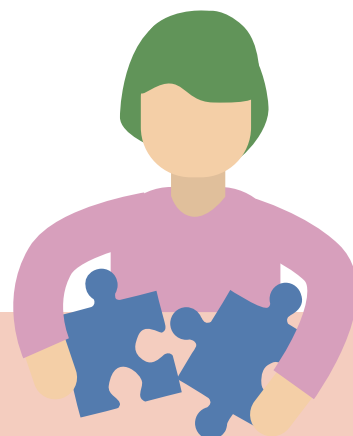
Print sætninger og klip dem i stykker.

Materialer

Papirkort

Rummet

Klasselokalet eller grupperum

Byg videre på min sætning

Kort om legen

Læreren starter en sætning: "Jeg gik en tur..."

Børnene skiftes til at fortsætte med ét ord ad gangen.

Det bliver ofte til sjove og skæve historier.

Forberedelse

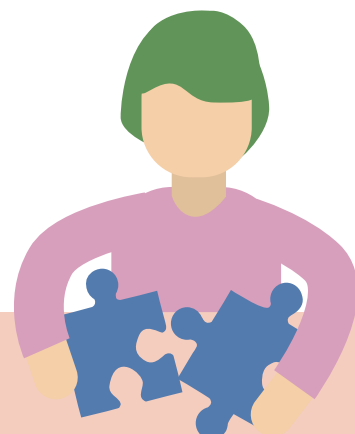
Ingen

Materialer

Ingen

Rummet

Samling eller klasselokale

TEMA 4 – RYTME OG STAVELSER

Kort introduktion til temaet

Når børn leger med rytme og stavelser, bliver de opmærksomme på, at ord kan deles op i mindre dele. De mærker sprogets puls og får en fornemmelse af, hvordan rytme og stavelser hænger sammen med udtale og ordlængde.

Legene her styrker børnenes rytmiske sans, opmærksomhed og udtale – og skaber en sjov kobling mellem krop, lyd og sprog.

Klap dit navn

Kort om legen

Børnene siger deres navn højt og klapper for hver stavelse, fx:
Tim (et klap), *Li-se* (to klap), *Jo-han-nes* (tre klap).

Forberedelse

Ingen

Materialer

Ingen

Rummet

Klasselokalet eller samling

Klap ordet

Kort om legen

Læreren siger forskellige ord, og børnene klapper antallet af stavelser, fx: *sko* (1), *banan* (2), *elefant* (3).

Variation

Læreren klapper 1, 2 eller 3 gange, og børnene kommer på skift med forslag til ord, der kan passe til antal klap.

Stavelserne kan også markeres med tramp i stedet for klap.

Forberedelse

Lav en ordliste med kendte ord.

Materialer

Ingen

Rummet

Rundkreds

Stavelsestog

Kort om legen

Klassen deles i 3 nogenlunde lige store grupper.

Placer tre stole med skilte: 1, 2 og 3 i den ene ende af klassen og de tre grupper i den anden ende. Udpeg den gruppe, som skal starte.

Læreren siger et ord, og børnene fra gruppen løber hen og stiller sig på række foran stolen med tallet, som svarer til antallet af stavelser i det ord, læreren sagde.

Den første i toget vender sig om til nr. 2 i rækken, som holder begge håndflader op. Den første siger nu et nyt ord med samme antal stavelser og klapper samtidig i den andens hænder. Nu vender nr. 2 sig mod nr. 3, siger endnu et nyt ord og klapper stavelserne i denne hænder. Legen fortsætter til den sidste i rækken vender sig om og klapper i hænderne på den forreste i en af de andre grupper, som derefter får tur.

Forberedelse

Ingen

Materialer

Stole og papir

Rummet

Klasselokalet eller fællesrum

Stavelsesstafet

Kort om legen

Børnene står i to rækker.

Læreren siger et ord, og det første barn løber op og klapper antallet af stavelser.

Næste barn tager over med et nyt ord.

Forberedelse

Fremstille ordkort.

Materialer

Ord- eller billedkort

Rummet

Gymnastiksal eller skolegård

Vendespil med børn

Kort om legen

Alle børn trækker et kort – nogle kort er der billeder på, andre kort er der tal på.

Børnene skal finde sammen to og to, så tallet svarer til antal stavelser. De, der har trukket tal, skal trampe tallet, de der har trukket et billede, skal hoppe antallet af stavelser i ordet.

Forberedelse

Fremstille kort til vendespillet.

Materialer

Kort der passer sammen parvis. Der skal være kort nok til alle børn i klassen, hvis der er et ulige antal børn, må en voksen være med.

Rummet

Gerne et sted med god plads.

Stavelsesjagt

Kort om legen

Børnene sorterer ting, de kan finde i klassen eller i skolegården, efter antal stavelser. Tal om, at én ting kan høre til flere steder, alt efter hvad man kalder dem:

Fx læsebog (3), bog (1), urtepotteskjuler (6), krukke (2).

Gør det eventuelt til en sport at finde på ord med mange stavelser.

Forberedelse

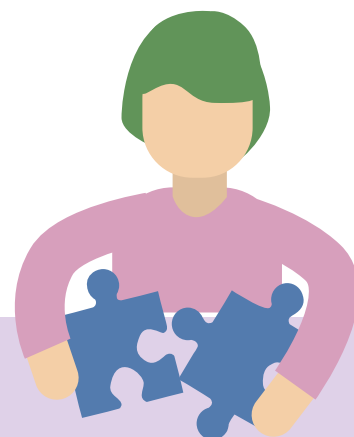
Hvis det giver for meget rod at finde ting frem, kan kort med billeder også bruges.

Materialer

Ingen

Rummet

Klasselokalet

Stavelsesmaskinen

Kort om legen

Klassen deles i grupper. Det første barn vælger et ord eller trækker et billedkort.

- Barn nummer 1 siger et ord meget tydeligt
- Barn nummer 2 trækker ordet ud i elastik: *mmaaddkkaaassee*.
- Barn nummer 3 "økser" ordet
- Barn nummer 4 tæller stavelser på fingrene.

Forberedelse

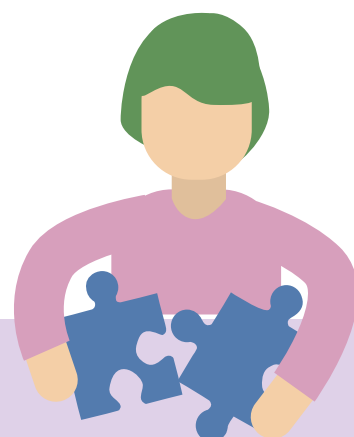
Tænk over, hvilke børn der kan være i gruppe sammen.

Materialer

Kort med billeder

Rummet

Ingen

Stavelseskrig

Kort om legen

Børnene deles i to grupper, som står på række overfor hinanden. Hvert barn trækker et billedkort.

Det første barn fra hver gruppe træder et skridt frem – og siger, hvad han/hun er og tramper ordet. Den, der har ordet med flest stavelser vinder det andet barn, og begge går ned bag i rækken, og så er det de nye forreste, som skal kæmpe.

Hvis to børn har lige mange stavelser, skal de næste i rækkerne kæmpe, og alle fire børn skal derefter stille sig bagerst i rækken hos det vindende hold.

Forberedelse

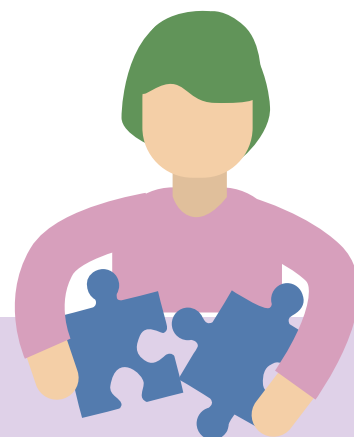
Billedkort svarende til antallet af børn i klassen. Vær opmærksom på, at der kan være flere ord, som dækker det samme billede (fx lokomotiv/tog). Legen kan således motivere børnene til at finde på længere ord.

Materialer

Ingen

Rummet

Klasselokalet

Stavelsesstratego

Kort om legen

Klassen deles i to hold. Holdene skal have en base i hver deres ende af Strategobanen.

Børnene lægger deres kort i en startbunke, et centralt sted i basen. På et givent signal tager en fra holdet et kort og løber til midten af banen, hvor de møder en fra det modsatte hold.

De viser hinanden deres kort, læser dem højt og finder ud af, hvor mange stavelser der er i deres ord.

- Den, der har flest stavelser, vinder kortet.
- Lynkortene slår alle kort, undtagen kortene med 1 stavelse; de slår lynkortene.
- Hvis to børn har kort med samme antal stavelser slås sten, saks, papir, og vinderen her får kortet.

Forberedelse

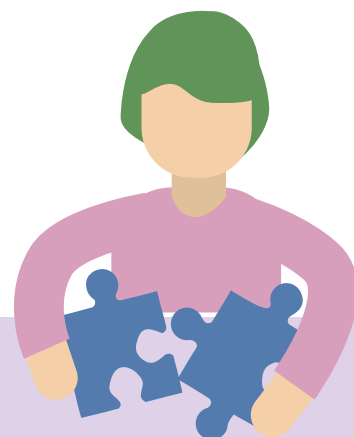
Kort fra fx Stratego eller Vildkatten.

Materialer

Ingen

Rummet

Klasselokalet

TEMA 5 – FORLYD

Kort introduktion til temaet

At arbejde med forlyd betyder at lytte til den første lyd i et ord.

Når børn leger med forlyde, lærer de at adskille den første lyd i ordet fra resten af ordet.

Det er et vigtigt skridt på vejen mod at kunne skrive og læse.

Legene her træner børnene i at lytte, udtale og genkende de første lyde i ord – på en sjov og sanselig måde.

Skibet er ladet med ...

Kort om legen

Læreren starter med at sige: "Skibet er ladet med ..." efterfulgt af en lyd, fx /s/. Samtidig kastes en genstand til et af børnene.

Barnet gentager og siger fx: "Skibet er ladet med /s/ og en si". Genstanden kastes videre til et nyt barn.

Det næste barn siger fx: "Skibet er ladet med /s/ og en si og en stol". Genstanden kastes nu videre til et nyt barn, og sådan fortsættes legen, hvor hvert barn skal huske de forrige ord og tilføje et nyt.

Den, der glemmer rækkefølgen eller ikke kan finde på noget nyt, er ude af denne runde.

Forberedelse

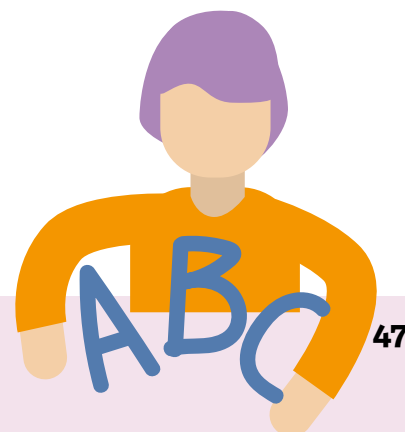
Ærtepose, bold eller andet, som er nemt at kaste med.

Materialer

Ingen

Rummet

Rundkreds

Find lyden

Kort om legen

Læreren siger en lyd, fx /m/.

Børnene kigger rundt i rummet og finder noget, der starter med lyden, fx: madpakke, mappe eller maleri.

Forberedelse

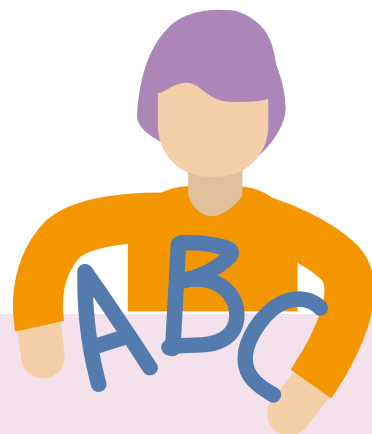
Lav en liste med lyde, der er lette at høre, når de er forlyd i et ord. Vis et eksempel først: "M – madpakke."

Materialer

Ingen

Rummet

Klasselokalet eller fællesrum

Hvem har samme lyd?

Kort om legen

Børnene får et billede hver. Sørg for at alle børn kender ordet, som er knyttet til deres kort. Hvis billedet fx forestiller *bil*, så kan det være, at barnet kalder det fx en *racerbil*, en *Lamborghini* eller en *personbil*, og de navne duer ikke, hvis kortet skal parres med en *bi*.

Når læreren siger en lyd, skal børn med billeder, der starter med den lyd, finde hinanden.

Fx: /s/– *slange*, *sol*, *sko*.

Forberedelse

Lav kort med billeder af velkendte ord. Kortene skal kunne parres to og to med samme forlyd.

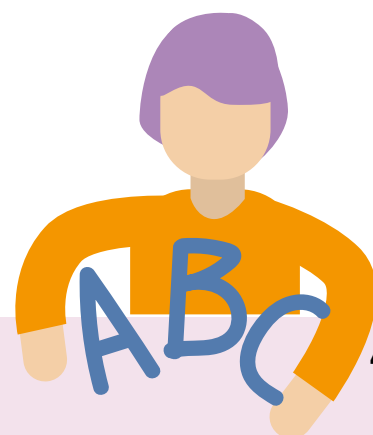
Det kan være en god ide at gennemgå alle billederne med eleverne, inden I begynder på legen. Det kan være en hjælp for mange at få sat navn på billederne.

Materialer

Billedkort

Rummet

Fællesrum eller gymnastiksal

Lydbanko

Kort om legen

Børnene får en bankoplade med billeder.

Læreren siger en lyd – børnene markerer et billede, der starter med den lyd.

Når pladen er fuld, siger de *Banko!*

Forberedelse

Lav bankoplader med 6-9 billeder af ord, der har tydelige forlyde.

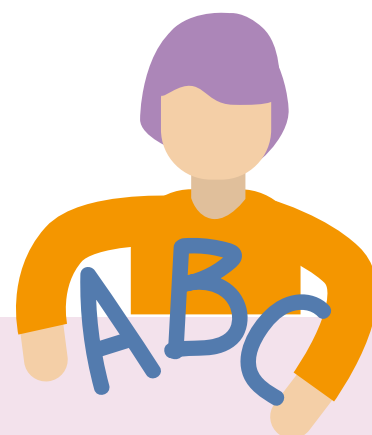
Det kan være en god ide, hvis I sammen øver jer med et par billeder eller tre, inden legen går i gang, så du er sikker på, at alle er med på ideen.

Materialer

Bankoplader og markører

Rummet

Klasselokalet

Bomleg

Kort om legen

Alle børn sidder på deres borde. Læreren vælger (bogstav)lyden, fx /f/.

De skal nu på tur sige et ord, der starter med /f/.

Hvis de siger et ord, der ikke begynder med den valgte lyd, eller et ord, der allerede er sagt, er de ude og må sætte sig på stolen.

Forberedelse

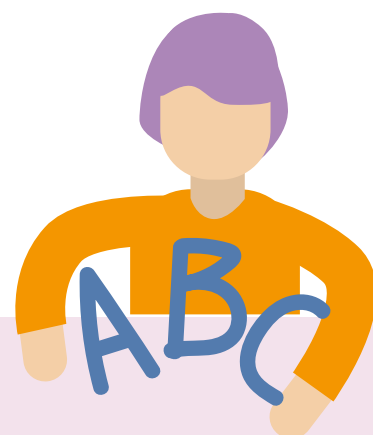
Ingen

Materialer

Ingen

Rummet

Et bord og en stol til hvert barn

Fangeleg

Kort om legen

Der er 3 fangere.

Hver fanger har en lyd og en hulahopring, som er deres base.

De andre børn har et billedkort, der passer med de 3 lyde fx billedkort der starter med /s/, /m/ og /f/.

Fangerne skal fange de andre børn og føre dem tilbage til deres base. Når fangerne har 3 børn i basen, skal de sammen sikre sig, at alle hører til lyden.

Hvis det ikke er den rigtige lyd, slippes barnet fri igen. Spillet slutter, når en af fangerne har 3 fanger med de rigtige lyde.

Forberedelse

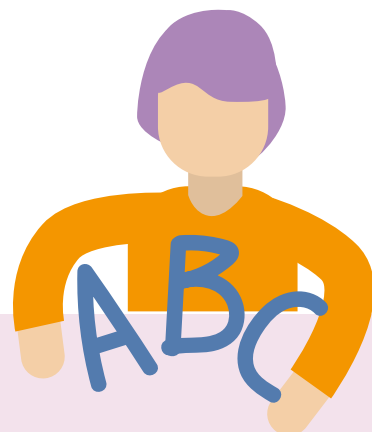
Ingen

Materialer

- Billedkort med de tre forlyde
- 3 hulahopringe

Rummet

Udendørs eller i et stort rum

Rejse til Afrika

Kort om legen

Læreren starter med at sige: "Når jeg skal til Afrika, vil jeg have en ting med. Jeg vælger en paraply. Hvad tager du med?"

På skift siger børnene en ting, som de gerne vil have med ud og rejse.

Opgaven for børnene er at gennemskue 'reglen' for, hvad man må tage med (her: ord med samme forlyd)

Hver gang melder læreren tilbage: "ja/nej, den kan du (ikke) få med."

Forberedelse

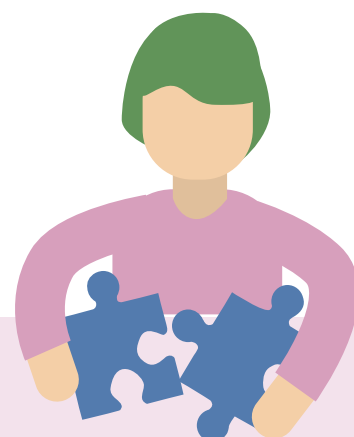
Ingen

Materialer

Ingen

Rummet

Rundkreds

Hvilket billede passer ikke ind?

Kort om legen

Læreren viser 4 billeder – 3 har samme forlyd.

Børnene skal udpege det billede, som ikke passer ind og forklare, hvorfor det ikke passer.

Fx stol, sofa, sjippetov, bold.

Vær opmærksom på, at et eksempel som dette ikke fungerer: stol, sofa, sjippetov, bord – for der kan både argumenteres for, at bordet ikke passer ind (på grund af forlyden), og at sjippetovet ikke passer ind (de tre andre hører til i stuen, det gør sjippetovet ikke).

Forberedelse

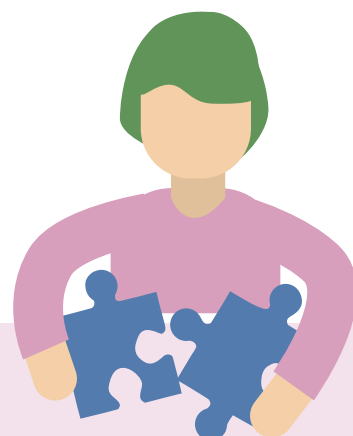
Vær omhyggelig med udvælgelse af de fire billeder til hvert spot.

Materialer

Billedserier

Rummet

Klasselokalet eller rundkreds

TEMA 6 – ENKELTLYD

Kort introduktion til temaet

At lege med enkeltlyde gør børnene fortrolige med, hvordan bogstaver lyder hver for sig, og hvordan de tilsammen kan danne et ord.

Når de øver sig i at sige, lytte til og genkende enkeltlyde, bliver de bedre til at koble lyd og skrift.

Legene her træner udtale, lytteevne og koncentration – og gør arbejdet med bogstavlyde sjovt og sanseligt.

Mundkort

Kort om legen

Læreren siger et ord med 3 lyde og viser med et mundkort, hvordan ordet kan deles op i enkeltlyde – fx hus, kat, bord, kop, bil, hund.

Brug også udsagnsord – men sig dem evt. i en sætning først: Han *vil* spise. Hunden *går* væk. Drengen *kan* hoppe.

Forberedelse

Hav en liste med gode ord klar. Gode ord er ord, hvor man nemt kan høre 3 lyde. Husk, at der godt kan være fx fire bogstaver i et ord med tre lyde (fx hund, hval og kold).

Materialer

Ingen

Rummet

Rundkreds

Lydmaskinen

Kort om legen

Børnene danner en "maskine", der siger den samme lyd igen og igen.

Fx: hele klassen siger /m-m-m-m/ som en motor.

Læreren kan "skrue op og ned" for lydstyrken med hænderne, og tal om, hvordan man kan lave en "lang lyd", som ikke ændrer sig.

Forberedelse

Ingen

Materialer

Ingen

Rummet

Klasselokalet

Hør og peg

Kort om legen

Læreren siger en lyd.

Børnene peger på det bogstav, der passer, på alfabettavlen.

Legen kan også gennemføres som en digital aktivitet på tavlen.

Forberedelse

Hæng alfabetet synligt.

Materialer

Alfabettavle

Rummet

Klasselokalet

Hviskelyd

Kort om legen

Læreren hvisker en lyd, og børnene skal lytte og gentage.

Efterhånden hviskes længere sekvenser med 2-3 lyde.

Forberedelse

Ingen

Materialer

Ingen

Rummet

Klassen

Lydkæder

Kort om legen

Børnene trækker hvert et billedkort. Kortene hører sammen i kæder á fire kort.

Opgaven går ud på, at børnene skal finde sammen tre og tre og stille sig i en kreds, således at sidste lyd hos det første barn er første lyd hos det andet barn, fx: mus – stol – lam

Forberedelse

Lav billedkort, der hører sammen i serier á tre, fx

sol – lun – nys

kam – mælk – kok

le – elefant – trolde

tand – nul – lugt

mus – stol – lam

mobil – lys – skum

kop – pulk – bænk

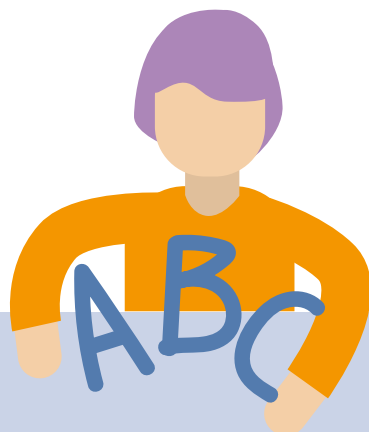
bil – lyn – næb

Materialer

Billedkort

Rummet

Klasselokale eller grupperum

Lydsortering

Kort om legen

På gulvet ligger en masse billedkort: Mindst 3 gange så mange som antallet af børn.

Børnene lægger billederne i bunker, så alle billeder i bunken har samme forlyd.

Når alle kort er sorteret, gennemgås bunkerne. Har alle samme forlyd, eller er nogen kommet i den forkerte bunke? Er der opstået to bunker med samme forlyd?

Tæl eventuelt kortene op. Hvilken forlyd havde fleste kort/færrest kort.

Forberedelse

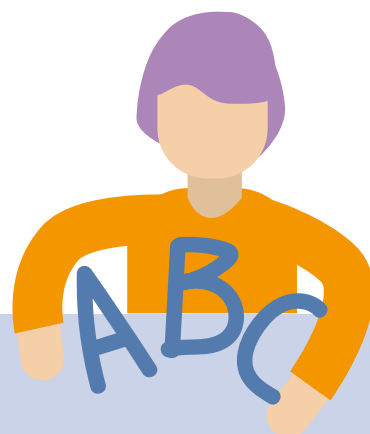
Find så mange billedkort som overhovedet muligt.

Materialer

Mange billedkort – de behøver ikke høre sammen.

Rummet

Klasselokalet

TEMA 7 – TAG LYD VÆK – NYT ORD

Kort introduktion til temaet

Når børn leger med at tage lyde væk og sætte nye på, bliver de opmærksomme på, at ord består af små lyddele, som kan ændres.

De lærer at lytte præcist, tænke lydligt og eksperimentere med sproget.

Legene her styrker fonemopmærksomheden – en central færdighed i den tidlige læseindlæring.

Det handler ikke om at stave, men om at lege med lyd og mening.

Tryllelyde

Kort om legen

Læreren siger: "Jeg tryller! Jeg tager lyden /s/ væk fra snegl – hvad får jeg?"

Børnene svarer: "negl!"

Man kan også trylle en ny lyd på: "Jeg sætter /s/ på and – hvad får jeg?" (sand!).

Forberedelse

Lav liste med lette ord til tryllelegen. Her er nogle eksempler:

klods – los – fos

bregne – regne – tegne

grotte – rotte – flotte – slotte

hule – ugle – mule

blæse – læse – hvæse

flokke – lokke – stokke

stræk – træk – ræk

sur – ur – mur – bur – tur

pokker – lokker – sokker – klokke

Materialer

Ingen

Rummet

Klasselokalet

Gæt det nye ord

Kort om legen

Læreren siger to ord, hvor én lyd bliver ændret fra den første til det andet ord, fx: kat → hat.

Børnene skal lytte og sige, hvilken lyd der blev byttet ud.

Forberedelse

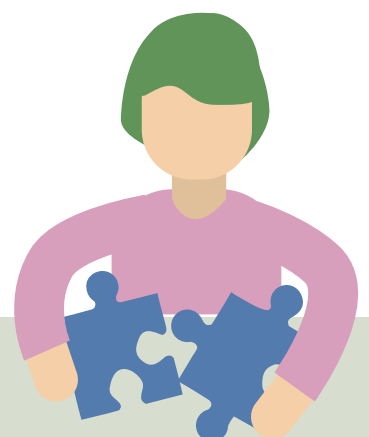
Lav en liste med korte ord, hvor lydændringen er tydelig.

Materialer

Ord- eller billedkort

Rummet

Klasselokalet

TAK OG VIDEREUDVIKLING

En stor tak til de mange lærere og pædagoger, der har delt idéer, erfaringer og inspiration til dette katalog – og som hver dag gør sprogarbejdet levende i praksis.

Kataloget opdateres løbende, efterhånden som nye lege og forslag kommer til.

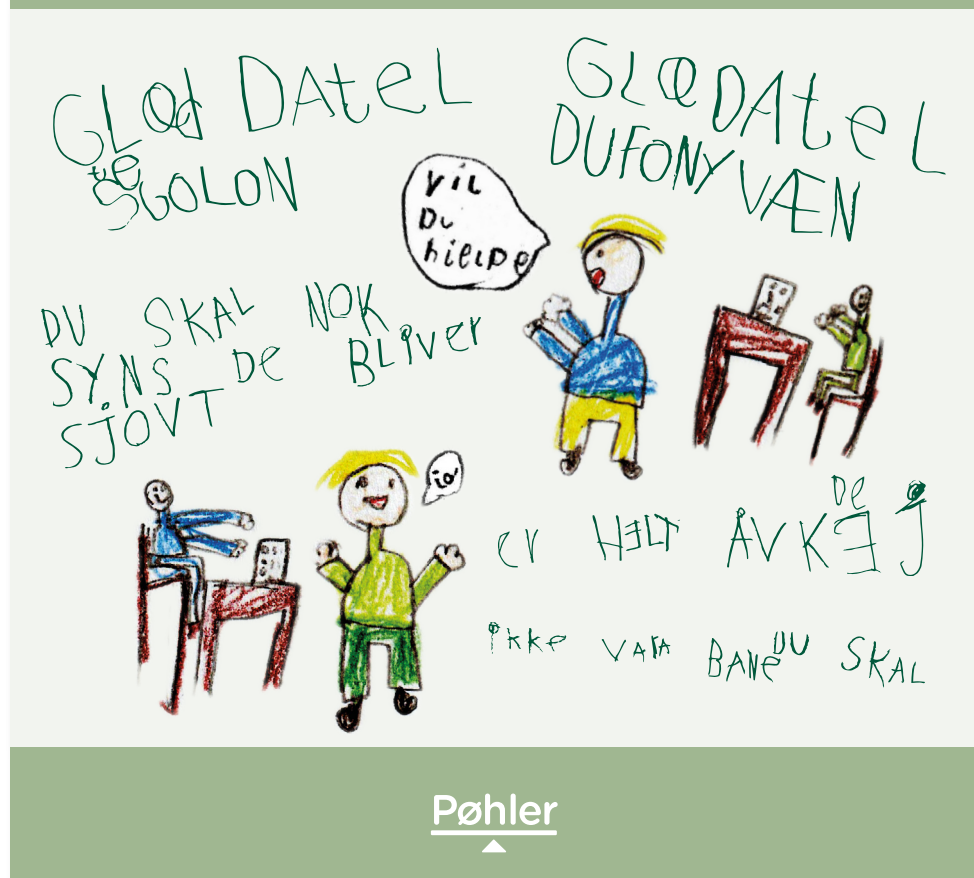
Har du en idé til en sprogleg, der fortjener en plads i næste udgave, er du meget velkommen til at sende den til **kontakt@poehler.dk**

Tak fordi du leger med sproget – og hjælper børnene til at lege sig ind i sproget og skrive sig ind i læsningen.

Jørgen Frost og Lis Pøhler, november 2025

Jørgen Frost og Lis Pøhler

BOGSTAVELIGT TALT: En god skolestart

Pøhler

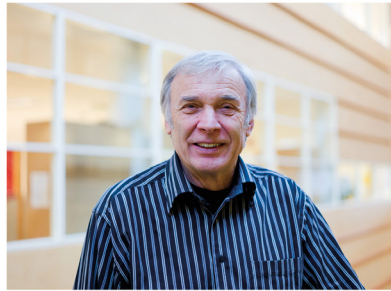
Sprogleggekataloget er et supplement til bogen, hvor vi har redegjort for forskningen bag sproglegene. I bogen kan også du læse om, hvordan overgangen fra dagtilbud til skole kan tilrettelægges og gennemføres.

Du kan læse mere om bogen her:

<https://poehler.dk/bogstaveligt-talt-en-god-skolestart/>

Jørgen Frost og Lis Pøhler

BOGSTAVELIGT TALT: Vi har mere på hjertet!

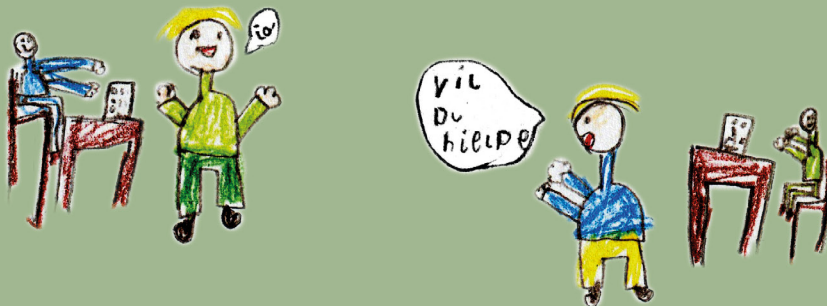
Bogstaveligt talt: Den sproglige opmærksomhed, som blev væk
(Læsepædagogen nr. 4/2024)

Bogstaveligt talt: Timing is everything

Bogstaveligt talt: Dansen om bogstaverne

Bogstaveligt talt: Om samspillet mellem lærer og elev

Bogstaveligt talt: Må ko få øl?

Og vi har mere på hjertet!

Derfor har vi planlagt en artikelserie, som supplement til bogens budskab og ideer. Artiklerne lægges op til fri download i løbet af skoleåret 2025/2026.

Du kan finde artiklerne her:

<https://poehler.dk/bogstaveligt-talt-en-god-skolestart/>

SPROGLEGE – OVERSIGT

TEMA 1 – AT LYTTE OPMÆRKSOMT

Høj som et hus	8
Ud på eventyr	9
Simon siger	10
Hjørneleg	11
Banke, banke bøf	12
Hvilken lyd var det?	13
Opmærksom lytning	14
Gæt, hvad læreren tænker på	15
Lyttebog	16
Menneskememory	17

TEMA 2 – REMSER OG RIM

Ekkoremse	20
Katten og kællingen	21
Klappemaskinen	22
Hvem stjal kagen i går?	23
Sid ned	24
Rimstafet	25
Stikbold med remser	26
Rimekonkurrence	27

TEMA 3 – SÆTNINGER OG ORD

Sætningstræning med billeder	29
Historieleg	30
Fortæl én historie sammen	31
Sætningsø	32
Levende samlesætning	33
Sætningspuslespil	34
Byg videre på min sætning	35

TEMA 4 – RYTME OG STAVELSER

Klap dit navn	37
Klap ordet	38
Stavelsestog	39
Stavelsesstafet	40
Vendespil med børn	41
Stavelsesjagt	42
Stavelsesmaskinen	43
Stavelseskrig	44
Stavelsesstratego	45

TEMA 5 – FORLYD

Skibet er ladet med	47
Find lyden	48
Hvem har samme lyd?	49
Lydbanko	50
Bomleg	51
Fangeleg	52
Rejse til Afrika	53
Hvilket billede passer ikke ind?	54

TEMA 6 – ENKELTLYD

Mundkort	56
Lydmaskinen	57
Hør og peg	58
Hviskelyd	59
Lydkæder	60
Lydsortering	61

TEMA 7 – TAG LYD VÆK – NYT ORD

Tryllelyde	63
Gæt det nye ord	64

